

[Finansministeren.]

tipning indbragte godt 11½ mill. kr. i finansåret 1958-59, men det vil ikke påvirke den statsfinansielle stilling, om halvdelen af denne afgift bliver posteret på reguleringskontoen og halvdelen indgår på løbende konto, eller om den hele indgår på løbende konto. På tilsvarende måde havde det visse finansielle og økonomiske virkninger, at der i 1958-59 anvendtes små 27 mill. kr. i forbindelse med indløsning af sparebeviser, men virkningerne var helt uafhængige af, at denne udgift blev posteret på en særlig konto og ikke på statens løbende konto. Overskuddet på statsbudgettet og statens finansieringsbehov, således som disse størrelser fremtræder i den budgetopstilling, der har været anvendt siden 1955-56, vil være nøjagtig de samme, uanset på hvor mange eller hvor få konti man fordeler posteringen af de enkelte indtægter og udgifter. De økonomiske virkninger af statens indtægter og udgifter — virkningerne på befolkningens indkomster og disses fordeling på forbrug og investering — er også helt uafhængige af, hvilken bogføringsteknik der anvendes i statens og nationalbankens bogholderikontorer.

Som det fremgår af, hvad jeg her har sagt, er lovforslagets hovedformål at bidrage til den rigtigere og mere fuldstændige orientering af det høje ting og af offentligheden om statsfinanserne, som vi på så mange andre måder har stræbt efter at opnå. Jeg vil dog gerne tilføje, at der som resultat af den foreslåede forenkling også vil ske en indskrænkning i det posteringsarbejde, som udføres i en række af statsadministrationens bogholderier og i nationalbankens bogholderi og i udvekslingen af skrivelser mellem disse institutioner. Selv om resultatet af det bogføringsarbejde, som nu foreslås afskaffet, fylder 12 sider i statsregnskabet, er det naturligvis på ingen måder uoverkommeligt og formentlig heller ikke meget bekosteligt, men til gengæld er det, så vidt jeg kan se, heller ikke muligt at påvise, at det er til gavn for nogen som helst.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til bemærkningerne til lovforslaget og til de til disse bemærkninger knyttede bilag, skal jeg anmode det høje ting om en velvillig behandling af lovforslaget.

Jeg skal herefter tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt.*

Det gældende møntsystem har som bekendt i de senere år givet anledning til kritik fra forskellig side — en kritik, der i særlig grad har været rettet imod de cirkulerende små mønter af aluminium og zink. Selv om man i finansministeriet meget vel har kunnet se det berettigede i denne kritik, har man dog hidtil ikke ment at burde fremsætte forslag om ændring af skillemøntsystemet, idet man her særlig har måttet tage hensyn til, at de senere års stærke stigning i behovet for skillemønt har belastet den kgl. mønts værksteder i en sådan grad, at det ikke ville være praktisk gennemførligt at pålægge den kgl. mønt at udføre det merarbejde, som ville udkræves, hvis man skulle gå over til fremstilling af andre og bedre skillemønter.

I den seneste tid er der imidlertid gennemført en væsentlig forbedring af forholdene på den kgl. mønt. Lokaleforholdene er forbedret og den tekniske kapacitet forøget ved anskaffelse af moderne præge- og valsemaskiner. Hertil kommer, at prisen på de metaller, som kan komme i betragtning som møntmetaller, hvis man går over til at fremstille bedre skillemønter end de nuværende, og det vil specielt sige kobber, nu synes stabiliseret på et væsentlig lavere niveau i forhold til prisen f. eks. i 1956 og 57, og jeg har derfor ment, at tiden nu må være inde til at søge en forbedring af vort skillemøntsystem gennemført.

For at få en nærmere belysning af problemerne i forbindelse med en ændring af skillemøntordningen blev der i foråret nedsat et udvalg med repræsentanter for finansministeriet, den kgl. mønt og Danmarks nationalbank, og det foreliggende lovforslag er udarbejdet på grundlag af den af udvalget afgivne betænkning. Udvalget har overvejet de forskellige foreliggende muligheder for ændringer med henblik på tilvejebringelse af større orden og ensartethed i møntsystemet og har ved udarbejdelsen af sine forslag taget hensyn til omsætningens behov og omkostningerne ved de ændringer, der kunne komme i betragtning.

For så vidt angår de små mønter, altså 1-, 2- og 5-ørerne, har man overvejet, hvor-

[Finansministeren.]

vidt en sanering med hensyn til størrelse og metalforbrug burde søges gennemført ved at nedsætte 5-øren til den nuværende 2-øres størrelse, således at man samtidig lod 2-øren udgå af systemet. En sådan fremgangsmåde vil forudsætte en øget udmøntning af 1- og 5-ører, for at der stadig kan være det tilstrækkelige antal små mønter i cirkulation til dækning af omsætningens behov. Denne udvej har af udvalget været drøftet med repræsentanter for detailhandel og pengeinstitutter; men medens Danske Bankers Fællesrepræsentation ikke har næret betænkeligheder ved forslaget, har Danmarks Sparekasseforening og Butikshandelens Fællesråd udtalt sig for en bibeholdelse af 2-øren, idet man mener, at denne mønts afskaffelse vil besværliggøre omsætningen.

Udvalget har herefter ikke ment at burde fremsætte forslag om 2-ørens afskaffelse, ligesom man heller ikke vil foreslå afskaffelse af 1-øren, da dette vil kunne skabe vanskeligheder på adskillige områder i omsætningen, hvor der arbejdes med brudte priser. I stedet går man ind for at sanere de små mønter ved at bibeholde både 1-, 2- og 5-ører, men med nedsat diameter, således som anført i lovforslagets § 1.

Ved udarbejdelsen af lovforslaget er udvalgets betænkning som tidligere nævnt lagt til grund. Personligt så jeg gerne, at man fik afskaffet 2-øren, så 5-øren kan gøres endnu mindre, men denne mulighed kan jeg måske få lejlighed til at drøfte nærmere med det udvalg, som det høje ting antagelig nedsætter til behandling af lovforslaget.

I lovforslagets § 1 er det foreslået, at de nye, små mønter fremstilles af møntbronze. Overgangen til denne metallegering vil medføre en betydelig forbedring af de små mønters udseende og holdbarhed i forhold til zinkmønterne.

Det har været overvejet at gå over til fremstilling af de nye mønter af bronzepletteret eller tombakpletteret stål. Når jeg ikke mener at kunne gå ind for disse møntmetaller, skyldes det, at pletteret mønt, der er slidt og kasseret, ikke har nogen værdi for den kgl. mønt, men tværtimod vil medføre en ikke uvæsentlig bekostning til destruktion. Hertil kommer, at pletteret mønt antagelig ikke vil medføre den tilstræbte forbedring af de små mønters ud-

seende, og det må endelig fremhæves, at pletteret råmateriale ikke kan fremstilles her i landet, men kræver indkøb og forarbejdning af materialer i udlandet, hvilket vil medføre forbrug af fremmed valuta og forringelse af beskæftigelsesmulighederne på den kgl. mønt. Det kan i denne forbindelse også fremhæves, at prisen for en prægefærdig, pletteret møntblanket ikke er væsentlig lavere end den kgl. mønts fremstillingspris for en prægefærdig blanket i møntbronze.

I lovforslagets § 2 er der fremsat forslag om indførelse af et 5-kronestykke. Baggrunden for dette forslag er, at 5-kronesedlen i omsætningen udsættes for stærkt slid ved at blive falset og opbevaret sammen med skillemønt, således at den efter gennemsnitligt mindre end et halvt års cirkulation må destrueres af nationalbanken, et forhold, som selvsagt medfører betydelige omkostninger til vedligeholdelse af cirkulationen af 5-kronesedler. Danmarks nationalbank har derfor også gennem flere år henstillet, at vi gik over til at lade 5-kronesedlen afløse af en mønt.

Når det foreslås, at 5-kronestykket og 1-kronestykket fremtidigt udmøntes i kobbernikkel — altså det samme møntmetal, som anvendes til de nye 10- og 25-ører, skyldes det, at dette møntmetal er mere holdbart end aluminiumbronzen, som i dag benyttes til fremstilling af 1- og 2-kronestykker. Hertil kommer, at kobbernikkel giver mønterne et mere tiltalende udseende end mønter af aluminiumbronze. Ved overgangen til udmøntning af 1- og 5-kronestykker i kobbernikkel — der vil blive riflet i kanten af hensyn til blinde og svagtseende — agtes udmøntningen af 2-kronestykker bragt til ophør, således at disse mønter inddrages ved efterhånden at blive taget ud af cirkulation og nedsmeltet. Behovet for kronemønt i cirkulation vil samtidig blive imødekommet ved øget udmøntning af 1-kronestykker.

Man har henledt min opmærksomhed på, at de foreslåede ændringer af kronemøntsystemet har vakt betydelige betænkeligheder hos automatfabrikkerne, der for nogle år siden gik over til fremstilling af automater beregnet til blandet indkast af 1- og 2-kronestykker. Det er anført, at de i lovforslaget omhandlede ændringer i forbindelse med

[Finansministeren.]

den forudsatte inddragelse af 2-kronestykket vil medføre en nedgang i det indenlandske salg af automater og samtidig vil stille de danske automatfabrikker ringere i konkurrencen på det udenlandske marked. Det er også fremhævet, at det vil være teknisk vanskeligt og meget bekosteligt at indrette automaterne til indkast af såvel 1- som 5-kronestykker.

Jeg mener dog ikke at burde tillægge disse indvendinger afgørende vægt, da publikum gennem den forudsatte øgede udmøntning af 1-kronestykker normalt vil råde over et tilstrækkeligt beløb i automatomønt. Hertil kommer, at det foreslåede 5-kronestykke utvivlsomt også med tiden vil vise sig at være en udmærket automatomønt, der kan bevirke, at nye varekategorier kan inddrages under automatsalget.

Den samlede udgift ved gennemførelsen af forslaget vil andrage knap 13 mill. kr., heraf ca. 7,2 mill. kr. som udgift ved overgang til de foreslåede nye, små mønter. På den anden side vil den kgl. mønt få en regnskabsmæssig indtægt på ca. 25 mill. kr. gennem udmøntning af de foreslåede 5-kronestykker. Ændringerne af skillemøntsystemet efter forslaget må gennemføres etapevis, således at man starter med at udmønte 5-kronestykker og derefter udskifter de cirkulerende 1-kronestykker med de nye 1-kronestykker af kobbernikkel samtidig med, at de cirkulerende 2-kronestykker efterhånden inddrages. Derefter agtes ombytningen af de små mønter foretaget, og det er for disses vedkommende tanken, at man vil begynde med ombytningen af 1-øren og derefter af 2-øren og til sidst 5-øren. Forinden ombytningen af de enkelte små mønter påbegyndes, er det tanken at oparbejde en betydelig lagerbeholdning af den pågældende mønt, således at perioden, hvori der cirkulerer mønter med samme pålydende, men af forskellig størrelse, kan afkortes til det mindst mulige.

Når jeg i forslagets § 2 har medtaget muligheden for udmøntning af 5-kronestykker i mønt sølv, skyldes dette, at erfaringerne har vist, at der ved særlige lejligheder har været ønske om at udstede sølv mønt, og jeg mener derfor, at det vil være mest hensigtsmæssigt med en stående lov hjemmel til sådan udmøntning, således at

der ikke ved hver enkelt lejlighed skal søges særskilt hjemmel.

Med disse bemærkninger skal jeg anmode tinget om en hurtig og velvillig behandling af lovforslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

Fremsættelse af lovforslag.

Formanden: Først giver jeg ordet til den højtærede finansminister, for at han kan fremsætte det i dag anmeldte finanslovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Hermed skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1960 til 31. marts 1961.

Arbejdet med en reform af statens budget og regnskab skrider frem. Efter tilvejebringelsen af den kontoplan, der fremtidig skal benyttes, kunne sidste vinter 3 af de store driftsbudgetter lægges om til det nye system. I denne form er de nu optaget på finanslovforslaget, hvor der samtidig er sket en omfattende forenkling af anmærkningerne til de pågældende forslag. Det er tanken, at yderligere en række af forslagets paragraffer skal lægges om i den kommende vinter. Det vil ligesom i fjor ske ved særskilt ændringsforslag. Det er mit håb, at dette arbejde derefter kan afsluttes i finansåret 1960-61.

Statsregnskabet for 1958-59, der sluttede den 31. marts 1959, udviste et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på 650 mill. kr. En væsentlig del af overskuddet medgik til finansiering af forskellige kapitaludgifter, bl. a. udlån til boligbyggeri og andre formål, men selv om der også i 1958-59 blev optaget nye statslån, blev der samtidig afdraget så meget på andre lån, at det samlede resultat for første gang i en årrække blev en nedgang i statsgælden på 175 mill. kr.

Jeg skal i øvrigt afholde mig fra en nærmere kommentar til regnskabsresultatet for 1958-59, idet jeg kan henvise til en oversigt over statsfinanserne, som om et par dage vil blive omdelt til tingets medlemmer — jeg håber, det kan nås, inden vi skal have første behandling af finanslovforslaget. Jeg skal kun nævne et enkelt forhold, nemlig